

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség káriratát visszaküldésére vagy megőrszésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes szám ára 8 fillér.

Tisza István napja.

Nemcsak az ülésteremnek a képviselők részére fentartott helyei teltek meg tegnap a dunamenti palotában, hanem a karzatok is. Tisza István beszélt: erre még a nők is kíváncsiak voltak, pedig tudvalevőleg a nők egyáltalán nem kíváncsiak — a politikai dolgokra.

A katonai javaslatok megvédésére senki sem alkalmasabb Tisza István grófnál. Ez a hidegen számolni tudó politikus, ez a csupa ész ember egyedül képes arra, hogy megkísérelje szembeszállani azzal a nagy és mély hatással, melyet a nemzet közvéleményére Apponyi és Andrássy gyakoroltak. Ők a szívhez szóltak és megtalálták az utat hozzá. Tisza az észnek beszélt s ő is megtalálta a maga utját.

Az obsztrukció elítélésével kezdte Tisza s ebben rögtön megtalálta a kellő alaphangot egész beszédjéhez. Bizony ráuntunk az obsztrukcióra is, meg annak hőseire is alaposan. A hadsereget erősíteni kell s a ki ennek útjába áll, az a nemzet biztonságát teszi ki veszélynek. Feltétlenül megszívlelendő szempont. Mint nagyhatalomnak kell valóssággal ránehezned arra a vulkánra, melynek Balkán a neve, különben kitör és fölvet a vulkán bennünket is. Mind nagyon súlyos igazságok s mikor a végleges döntés órája elkövetkezik, a serpenyőben jelentékeny, nagyon jelentékeny súlyt fognak képviselni Tiszának tegnap elmondott higgadt, komoly, majdnem rideg, de épp azért súlyos szavai.

*

Kabos Ferenc alelnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

Jegyzők: Szojka Kálmán, Szinyei Merse Félix és Lovász Márton.

Felolvassák a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Rath Endre kifogásolja, hogy a jegyzőkönyvben nincs feltüntetve az, hogy gróf Batthyány Tivadar a kultuszminiszter választatódomásul vette. Kéri ezt kitgázittatni.

Nyegre László jegyző: A házszabályok értelmében ennek nem is kell benn lennie, mert a felszólalások a napokban megtalálhatók. (Derűtlenség.) Kéri a jegyző önyvet változatlanul hitelesíteni.

Elnök teljesíti a kérdést, melyre a Ház többsége a jegyzőkönyvet hitelesíti.

Elnök bemutatja Bosnyák Geza és Ráth Endre szabadság kérelveit.

Beck Lajos: Kéri a kérdést egyenkint feltenni.

Elnök ily értelemben jár el és jelenti, hogy husz-husz képviselő névszerinti szavazást s annak holnapra való halasztását kéri.

Egy hang jobbról: Valami újat! (Zaj és mozgás.)

Elnök bemutatja a beérkezett kérvényeket és irományokat.

Következnek napirend szerint a névszerinti szavazások.

Csuha István szabadságidő iránti kérelme tárgyában.

Elnök jelenti, hogy a szavazás »E« betűvel kezdődik.

Öt perc szünet után megtörténik a szavazás, mely szerint a Ház a kért szabadságot 117 szavazattal 24 ellenében megtagadta.

Mannsdorf Géza báró szabadságidő iránti kérelmét a megejtett névszerinti szavazás szerint a Ház 119 szavazattal 17 ellenében megtagadta.

Beck Lajos szabadságát a Ház az ugyan-csak megejtett névszerinti szavazás után 126 szavazattal 14 ellenében megtagadta kérelmét.

Következett **Ostffy** Lajos szabadság kérelme felett a névszerinti szavazás. Elnök 5 perc szünetet rendelt el.

Ostffy Lajos feláll, hogy visszavonja kérelmét, elnök azonban tekintettel a megtörtént enunciacióra, nem fogadja el a bejelentést.

Szünet után

Az elnöki széklet **Berzeviczy** Albert elnök foglalja el.

Ostffy Lajos visszavonja szabadság kérelmét.

Következik a

véderőjavaslat

folytatódagos tárgyalása.

Tisza István gróf: Mai felszólalásában a véderőjavaslatokkal kapcsolatos katonai kérdésekkel és a javaslatok ellen folytatott technikai obsztrukcióval, mint parlamentáris ultima ratióval kíván foglalkozni.

Kérdés az, hogy a múlt választáson nem döntött-e a nemzet az ujonclétszám megemeléséről, vagy igen? Véleménye szerint, miután a nemzet többséget adott nekik, e kérdésben is döntött. De döntött a nemzet az obsztrukció kérdésében is, ezt bizonyítja a választások eredménye. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) És ő is kéri az ellenzékét, hogy forduljon vissza ez utról, amíg nem késő.

Attér ezután a védő fejlesztésének szükségességét igazoló tények ismertetésére. Kifogásolja Tóth Jánosnak azon kijelentését, hogy a nagyhatalmi állásunk fixa idea és ebből nincs haszna sem a nemzetnek, sem a monarchiának. Történeti háttér aláfestésével vázolja Magyarország hadi történetét. Ismerteti szerepét az európai konstellációban, amiért is helytelennek tartja már földrajzi fekvésénél fogva is azt a kívánságot, hogy nemzetünk egy második sveici legyen. Mert Magyarország már fekvésénél fogva is mindig a »hadak útja« volt. Ez pedig kizárja ezen fentebbi kívánság teljesülhetését.

A monarchiának az a hivatása, hogy gravitacionális központja legyen a Balkánnak. Miért van az, hogy a monarchia a balkán népek közt nem tudja ezt a helyet elfoglalni? Nem mernek hozzánk csatlakozni, mert nem tartanak bennünket elég erősnek. Hát beléjük neveljük azt a hitet, hogy a mi fegyveres erőnk a megfelelő nivón áll és ezzel a legnagyobb szolgálatot tesszük a nemzeti békének. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.)

Szó sincs róla, meg kell állapítanunk katonai erőfeszítésünkben a minimumot is. Apponyi helyesen jegyezte meg, hogy ne akarjuk exisztenziv irányban fejleszteni a véderőt, hanem tartasuk meg intenziv irányban.

A hadsereget feltétlenül fejleszteni kell. Ezt Magyarország állami léte követeli. A hadsereg létszámát úgy emeljük, hogy a hadosztályok számát nem fogjuk szaporítani. Andrássy azt mondotta, hogy nem kormány az, mely csak az osztrák rendeletek végrehajtója. Az annexió idején is volt magyar kormány. Epp akkor láttuk, hogy milyen nagy szükségünk van egy erős, jól felszerelt hadseregre. Ha akkor egy ilyen hadseregre támaszkodhatunk, egy percre sem tűrtük volna Anglia és Törökország kihívó hangját.

Szerencsére az annexión minden komolyabb következmények nélkül túl vagyunk. Okulhatunk a multon. Amit eddig nem tettünk meg a hadsereg érdekében, azt most pótolnunk kell. A két éves katonai szolgálatra a népek van szüksége. Ezért meg kell hozni minden áldozatot. Igaza van Andrássynak, hogy a magyar nemzet közterhe nagyobb, mint a többi kultúr államoké. Szegény nemzet vagyunk és a szegény államokban mindig aránytalanul nagyobb a közteher, mint a gazdag országokban.

Ha az annexió idején nem áll mellettünk hűséges szövetségesünk, 24 óra alatt beláthatatlanok előtt állottunk volna. Andrássy azt mondotta, hogy az annexiót a külügyminiszter csinálta. Ez igaz! De volt akkor magyar kormány is, mely épp oly felelős lett volna a történelmi dőrt, mint a közös koalíciós kabinet volt akkor hatalmon s mindenről tudott, amit a külügyminiszter csinált. Tudta azt is a koalíciós kormány, hogy szinte horeképtelen hadsereggel állott a bonyodalmak elé. Szükségünk van az erős és jól felszerelt hadseregre azért is, mert csak így számíthatunk hűséges szövetségünk mindenkor biztos támogatására.

Justhék beledobták a politikába a választójog kérdését. A dolgot úgy szeretnék feltüntetni, mintha az általános utkos választójog megalkotása a király első rendű kívánsága lenne. Nem helyes dolog a felség nevével belekeverni a politikába. Ezzel sem a királyra, sem pedig a kormányra nem lehet pressiót gyakorolni.

Feltétlen és mindenkor első rendű joga a nemzetnek az ujoncmegajánlás. Es ezzel a joggal élünk is kell, amikor a szükség kívánja. Nem való az ellenzéknek az állítása, hogy a választásokkor nem kapott a kormány megbízást a nemzet-től a hadsereg létszámának emelésére. A választások idején már rég az utat volt a véderőre-

KIRÁLY

ÜDITŐ és BORVIZ

mindenütt kapható

1 liter 5 krajcár, 1 liter 10 krajcár.

898 B

form s a nemzet tudta, hogy mi ezt keresztül fogjuk vinni.

Andrássy Gyula gróf azt mondta a király előtt, hogy a katonai kérdésekben nem lesz ellentét a koalícióban.

Justh Gyula pedig 1909-ben Nagylakon tartott beszédében azt mondta, hogy a katonai kérdések alárendelt kérdések. Andrássy na a 67-esekkel tart, rést út a 67-en.

Erdekesnek tartja Andrássynak azt a kijelentését, hogy a koalíciót a pártok közötti és pártokbani veszekedés buktatta meg. Ez a jellemző a letűnt koalícióra. De még sem úgy áll, ahogy Andrássy mondja, mert a koalíció kormányt az buktatta meg, hogy nem tudta keresztül vinni programját. Mi semmi másra nem vállalkoztunk, minthogy megvalósítjuk a kilences bizottság programját. Es ezt keresztül is visszük. A koalíció még a kilences bizottság programját sem valósíthatta volna meg kompromissum nélkül. Ha a magyar nyelvnek teret akarunk biztosítani a hadseregben, ott a magyar tisztképzés. A koalíció ezrednyelvért folytatott harca semmit sem ért volna.

Ez nemzeti vívmány. Az egész ezrednyelvkérdés csak 4 német szó körül forgott, amit a katonák jelentéseik tételénél bevezetésképp mondanak.

A nemzet erőteljes és szüksége van egy ugyancsak erőteljes hadsereg. A javaslatot elfogadják. (Hosszantartó lelkes éljenzés a munkapárton. Zaj az ellenzéken. Tiszát beszéde után számosan üdvözölték.)

Babó István kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhasssa el.

A Ház megengedi.

Az ülés vége 2 órakor.

Nagyvárad város új szervezeti szabályzata.

A jó közigazgatás egyik alapfeltétele, hogy az igazságos és lehetőleg gyors legyen; még látszólag se tegyen kivételt polgár és polgár között s a felmerülő ügyek ne heverjenek hónapokig elintézetlenül az egyes ügyosztályokban. A közigazgatásnak simulni kell a viszonyokhoz s a tisztviselők tudatában legyenek annak, hogy nem a közhatalmuk van s érettségük hanem megfordítva.

Nagyvárad városánál ezeket a szempontokat véve figyelembe, bizony nem a legideálisabb állapotok vannak. A bürokratikus eljárás megöl minden gyorsaságot, sőt annyira viszik ezt az időt rabló eljárást, hogy egy számért, vagy egy névért képesek átiratot fogalmazni, leírni, iktatni a szomszéd szobába. Ez nagyon komikus volna, ha nem lenne egyúttal átka is a mi közigazgatásunknak.

Nincsen továbbá kellő munkabeosztás Nagyvárad közigazgatásában. Egyes tisztviselők túl vannak terhelve munkával, míg a másik ügyosztályban éppen nem panaszkodhatnak a sok dolog miatt.

Szóval Nagyvárad város közigazgatásának egész szervezete rossz, elavult s nagyon is meglátszik rajta, hogy még a múlt század 70-es éveiben alkották meg, de már akkor is hibásan. Azóta pedig csekély kivétellel, nem csak Nagyvárad város tisztikara, hanem a viszonyok is alaposan megváltoztak.

Több, mint 10 éve, hogy elhatározta a város törvényhatósága a szervezeti szabályzat gyökeres átdolgozását; külön bizottságot is küldött ki a közgyűlés, még Beóthy László főispánusága derekán, az ő elnöksége alatt. A legfőbb alapelvül a közigazgatás egyszerűsítését és ezzel együtt a városi tisztviselők létszámának csökkentését moodították ki.

A kiküldött bizottság nem végzett semmit,

de azóta a személyzet létszámát folyton szaporították.

Végre is dr. Thury László városi főügyész személyére zsugorodott össze az egész bizottság, aki elkészítette Nagyvárad város új szervezeti szabályzatát. Hogy a nagy munkálat részleteiben mennyiben helyes, megfelelő, azt majd a részletes bírálat mutatja meg, de hogy nem egy igen fontos és célravezető ujtás van benne, az már az első áttekintésnél örvedetesesen konstatalható.

Dr. Thury László városi főügyész két évi szorgalmas, buzgó munkával elkészítette Nagyvárad város új szervezeti szabályzatát. A 200 géppel írott oldalra terjedő munka. Az új szabályzatnál a főügyész figyelemmel volt a 15 év óta hozott új törvényekre, miniszteri rendeletekre, szabályrendeletekre stb.

Az új szabályzatban igen sok célszerű ujtás van, de olyat is találunk, amely közletről érinti a törvényhatóság jogkörét.

Egyik fontos ujtás, hogy a közgyűlést megelőzőleg 24 órával beadott ügydarabok csak az esetben kerülhetnek a legközelebbi közgyűlés elé, ha azokra a törvényhatóság a sürgősséget kimondja.

Aki a törvényhatósággal perben, vagy szerződéses viszonyban van, az a városatya a közjavadmakra, szerződésekre vonatkozó ügyek tárgyalásánál részt nem vehet.

A tisztviselők, a tisztviselőket érdeklő ügyek tárgyalásában részt nem vehetnek, sőt ezek tárgyalásán jelen sem lehetnek, csak ha erre a törvényhatóság engedélyt ad.

Jelenleg, ha az interpellációra adott választ a törvényhatóság nem veszi tudomásul, az a jövő közgyűlés napirendjére kitézetik. Az új szabályzat szerint ha a választ nem veszik is tudomásul, az ügy csak az esetben kerül a következő gyűlés napirendjére, ha az ügyet mint önálló indítványt, elfogadják a közgyűlés. Elutasított indítványok csak hat hónap múlva terjeszthetők újból a törvényhatóság elé.

Igen életrevaló intézkedése az új szabályzatnak, hogy a közigazgatás gyorsítása szempontjából az egyik ügyosztályból a másikba áttett iratok nem lesznek iktatva és kiadványozva, hanem csak egy átvetteli könyv útján lesznek áttéve.

Az új szervezet kevesbiti a tanács ülések tárgyait, mert tanács ülésre csak azok kerülnek, a melyek határozatot igényelnek. Ujalványozásokat, apróbb ügyeket csak az előadó és polgármester intéznek el s ha véleménykülönbség merül fel az esetben kerül az ügy a tanácsülés elé.

Vagyon kérdésekben a tanács jegyzőkönyveiben felsorolandó, hogy ki hogy szavazott pro és contra, hogy a felelősség megállapítható legyen.

Az ügyosztályokra nézve egy új ügyosztály felállításáról gondoskodik a javaslat.

Az ügyosztályok a következők:
A gazdasági ügyosztályba tartoznak: a vállalati ügyek, a vízvezeték, csatornázás, vágóhid, jéggyár, villamos mű, az állatállomány, földek stb.

Az új közmívelődési és jóléti ügyosztály élén egy tanácsos áll, aki egyben az iskolaszék elnöke. Ide tartoznak a kulturális, iskolaügyek, felekezeti ügyek, egyletek, kiállítások; a szegény ügy, a jótékonyosság, népkonyha, tudósanatorium és rendelő intézet, a színház, a kórházak, árvaház és a gyermekvédelem.

A katonai ügyosztály, egy tanácsossal; ide vannak sorolva: a tanácsi határozatot kívánó rendezeti ügyek, építkezések ellenőrzése, a tűzoltás, oly közegészségügyi ügyek, melyek tanácsi hatáskörbe tartoznak, a katonai ügyek, a piacrendezés, a cselédügyek.

A pénzügyi osztályba, az adó és illetékek kivül, a vámügyek, a kórházi illeték ügyek.

A közigazgatási ügyosztály élén a főjegyző lesz, az eddigi hatáskörrel, továbbá olyan ügyek

ellátására, a melyeket a polgármester oda-utasít.

Az árvaszék teljesen önálló hatáskörrel marad.

A felügyelő-igazgató iskolagondnok címet kap.

Precizirozva a szabályzatban a rendőrség hatásköre és beosztása.

Az orvosi hivatalhoz két új állás lenne renoszerezítve; az egyik iskolaorvos lesz, a másik a járványkórház tisztí orvosa.

A kapcsolatosan elkészített szolgálati pragmatika körülírja a pályázatokat, a kinevezéseket, a minősítéseket, a hivatalnokok jogait, a szabadságolásokat. Ebben van megszabva a kényszer nyugdíjazás dolga is, amely szerint a 65 éves tisztviselőket, ha munkaképteleneknek látszanak, nyugdíjba lehet küldeni, beleegyezésük nélkül is. — Ugyancsak kimondja a pragmatika, hogy a szolgák is csak fegyelmi uton bocsáthatók el.

Sztrájkoló villamosok és kőművesek.

Beszüntetett közlekedés.

Nem dolgoznak az építkezéseknél.

Városunkban jelenleg két sztrájk ütötte fel fejét. Az egyik a villamos kalauzoké, a másik a kőműveseké. A villamos alkalmazottak sztrájkja bár azt sem tartjuk helyesnek, mégis több megszívlelendő alappal bír, mint a kőműveseké. A villamos alkalmazottak helyzete ugyanis feltétlenül javításra vár, amit maga az igazgató is elismert. A kőművesek követelése azonban túlzott, annál is inkább, mert csak a közelmúltban kaptak lényeges javítást. Azt hisszük különben, hogy a kőművesek sztrájkjánál a kecskeméti földrengés volt az indító. Kecskemétre ugyanis most országsszerte keresik a kőműveseket, akik ott igen magas bér mellett dolgoznak.

A két sztrájkról tudósításunk a következő:

A villamos sztrájk.

A villamos vasutak alkalmazottai ezelőtt öt nappal memorandumot nyújtottak át az igazgatónak, amelyben helyzetük javítását kérték. Az alkalmazottak már akkor kijelentették, hogy kérelmük teljesítésére öt napig várnak s ha akkorra kivánalmait nem teljesítik, sztrájkba lépnek. Az öt napi határidő vasárnap járt le. Vasárnap reggel mintegy ötven alkalmazott jelent meg a Nagypiac-téren, ahol egy szakasz rendőr ügyelt a rendre. A piacon rövid ideig tanácskoztak az alkalmazottak, amikor elhatározták, hogy ha kívánásaikat nem teljesítik, nem lépnek munkába. A piacról a vasuttelepre mentek, Porger Ede főellenőr kijelentette, hogy a kérelem felett az igazgatóság illetékes határozni. Az igazgatóság ülése rövid időn belül meg lesz tartva, addig legyenek türelemmel. Az alkalmazottak azonban Kovács József és Kiss Károly kivételével kijelentették, hogy nem állanak munkába.

A sztrájkoló alkalmazottak ezután kivonultak a Rhédey-kertbe, míg a szolgálatba lépett két kalauz két kocsival kiindult. Alig mondták ki a sztrájkot, mikor a vezetőség mozgósította a összes ellenőröket és hivatalnokokat, akik nyomban kocsira szálltak és megindult a forgalom. Az ellenőrök vezették a kocsikat, míg a hivatalnokok a jegyeket adták. A sztrájkoló munkásokat annyira sikerült pótolni, hogy a fővonalakon rendes közlekedést tudtak teremteni. Be kellett azonban szüntetni a Szacsavay-utcai, Rhédey-kerti, Ghilányi sori és templom-téri forgalmat.

A vasut igazgatója úgy intézkedett, hogy a forgalmat a vasut tehetsége szerint bonyolítja le. A sztrájkoló alkalmazottak közül azokat, akik szolgálatteleire jelentkeznek felfogadják,

ellenben akik tovább sem hajlandók teljesíteni kötelességeiket, el fogják bocsátani. A vasutasokat magatartásuk szomorú következményeire figyelmeztette is Jánossy Gyula főkapitány-helyettes, azonban ugylátszik nem lett eredménye.

Lehetséges, hogy a villamos alkalmazottak makacsa a lent időző szocialista kiküldötteknek tulajdonítható, miért is felhívjuk a rendőrség figyelmét, hogy ne engedjen 40—50 családos embert áldozatul esni meggondolatlan szájfőskönek s ha hatalmába áll, távolítsa el ezeket a mételyeket a sztrájkolók közül, akkor talán megszűnik a sztrájk s türelemmel fogják bevárni az igazgatóság határozatát.

A kőművesek sztrájkja.

Szombaton este három ezer nagyváradai építőmunkás kimondta a sztrájkot. A munkások béremelést és munkaidő redukálást követelnek. Sztarill Ferencnek, a nagyváradai építő iparosok szövetsége elnökének a munkások memorandumot adtak át, melyben 24 órai haladékot adtak a mestereknek, hogy nyilatkozzanak a felől, hogy teljesítik-e a követeléseket vagy sem. Sztarill Ferenc építész az építő iparosok nevében kijelentette, hogy igyekezni fognak minden jogos követelést teljesíteni, de 24 óra alatt semmi esetre sem tudnak dönteni az építő iparosok.

A munkások nem elégedtek meg azzal, hogy a munkaadók a memorandumot tárgyalás alapjául elfogadták, hanem követelték, hogy 24 óra belül dűlőre jusson az ügyük.

Az építőiparosok nem teljesíthették a munkások követeléseit s így tegnap reggel egyetlen építőmunkás sem állott munkába.

A sztrájk a kisebb építőmestereket érinti súlyosan, mert ezek képtelenek megadni a magas béremelést.

A sztrájkoló kőművesek közül tegnap több mint kétszáz Kecskemétre utaztak, ott most jól megfizetik az építőmunkásokat.

A magyarországi építőmunkások országos szövetségének nagyváradai csoportja három éves kollektív szerződést akar kötni az építő munkaadók nagyváradai szövetségével. A szerződés 1914 augusztus 1-én járna le és három hónappal előbb mindkét részről felbontható.

Hazai Ischlben. A Házban, politikai körökben egyébről sem beszélnek, mint Hazai Samu miniszter váratlan utjáról Ischlbe. A király maga elé cialta Hazait, hogy Schönaich miniszterrel döntsön a véderőreformról.

Hazai tegnap Bécsben tárgyal Schönaichal, aztán együtt Ischlbe mentek. Hazait a király másfélórás kiballgatáson fogadta.

Politikai körökben egészen bizonyosra veszik, hogy a másfélórás audiencián csak a katonai reformról volt szó. A véderőreform keresztlvitelét vagy elhalasztották, vagy félbeszakítják a Ház tanácskozásait.

A kormánypárton óriási konsternációt okoz Hazai audienciája.

Khuen délig nem volt a Házban.

Katonáink gyakorlatai

Honvédek a királygyakorlatokon.

Hadtest gyakorlatok Bihar megyében.

A katonaság legnehezebb időszakától csak néhány nap választ el. A múlt évben elmaradt királygyakorlatok miatt most kétszeres szorgalommal készülnek a zemplénmegyei gyakorlatokra, melyek augusztus második felében veszik kezdetüket. A nagy gyakorlatokat megelőzőleg úgy a honvédség, mint a közös hadsereg harcserű lögyakorlatokat tartanak, melyek már július 31-én veszik kezdetüket.

A katonai előkészületekről tudósításunk a következő:

A nagyváradai honvédgyalogezred július hó 31-én szabad menetekkel indul Nagyváradról Debrecen környékére. Az ezred Vámospércs községétől délre nagyszabású harcserű lögyagymorlatot tart. Augusztus 3-án, augusztus 4-én a tiszti és altiszti harcászati díjlövészetet tartják meg. A Debrecen alatt tartandó gyakorlatoknak tulajdonképpen ez a harcászati díjlövészet lesz a legkimagaslóbb pontja, mely egyszersmint honvédségünknek egy különlegessége s néhány év óta van meg, míg a közös hadseregnél nem is ismerik.

Előnye ennek a díjlövészetnek, hogy a harcserű lövészetben a kedvet fokozza, már csupán azért is, mert a felsőbb honvédpáncsnokságok igen szép díjakat tűztek ki a győzteseknek. Egy-egy ezrednek ilyen előkra 600 korona áll rendelkezésére. Ebből a díjból a tiszti nyertesdíj 80—120 és az altiszti díj 30—80 korona. A 600 koronából a legénység sem marad ki, mert annak a szakasznak, ahova a nyerő van beosztva, minden egyes legénye 1—1 koronát kap. Ez a díjazás szokatlan a legénység előtt, mert a céllovés jutalomdíj az elemi lőtérre 10—20 fillérig van kiszabva.

A harcászati díjlövészetre már előre ki vannak jelölve a résztvevők és zászlóaljanként és pedig két két alantós tiszt s két-két tovább szolgáló altiszt, mint szakaszparancsnok. A verseny kedv már most igen nagy a honvédek között, úgy hogy a kijelölt tisztek és legénység alig várják a díjazás napját, dacára annak, hogy odáig még egy néhányszor megfogja még sütni hátukat a kánikulai nap. Debrecen környékén augusztus 10-ig időzik az ezred, aztán visszatér Nagyváradra.

Nagyváradra 11-én érkeznek vissza a honvédek, amikor rövid szünet alatt kipihenhetik magukat. Ez alatt a szünet alatt vonulnak be tartalékosok és póttartalékosok, akikkel az ezred létszáma 1600-ra lesz kiegészítve. Aug. 22-én ismét talpon áll az ezred és megkezdődik a nagygyakorlat, mely szeptember 19-én nyer végleges befejezést.

Nagyváradról augusztus 22-én vonattal indulnak el honvédeink Vác környékére. A gyakorlatok már itt megkezdődnek. Itt az ezred dandár és hadosztály gyakorlatokban vesz részt s így vonul Zemplénmegyébe, ahol a királygyakorlatok lesznek. A királygyakorlaton ismét próbára teszik honvédeinket, akik szeptember 16-ig állandóan munkában lesznek. A királygyakorlatok után szeptember 19-ikén érkeznek vissza a honvédek, amikor leszerelnek.

A honvéd huszárok ezred és uszó gyakorlatokat fognak végezni és a temesvári hadtest zárógyakorlatán vesznek részt.

Míg honvédeink távol tőlünk, északon gyakorlatoznak, addig Bihar megyét valóságos elfogják lepni a közös katonák. A temesvári VII. hadtest ugyanis az idei záró gyakorlatait Bihar megyében és a szomszédos vármegyékben tartja meg, ezen vesz részt a 101-ik gyalogezred is.

A hadtestparancsnok tegnap ebben az ügyben megkereste Bihar vármegye alispánját, hogy az augusztus végén és szeptember elején tartandó hadtestgyakorlatokról értesítse a községeket s az előkészületeket mindenütt fogantatosítsák.

A hadtestparancsnok különösen felhívja az alispán figyelmét a katonai táviró és távbeszélőkre, melyeknek megrongálása ép oly szigorú büntetés alá esik, mint az állami vezetékek rongálása.

A város csatornázása.

16,000 méter cső már le van fektetve.

Nagyvárad város általános csatornázása oly örvendetesen halad előre, hogy ha ilyen gyors tempóban viszik keresztül a még hátralevő munkákat is, három négy év alatt az egész város csatornázva lesz.

A város egyelőre 30,000 méter csatornára, továbbá a főgyűjtő-csatorna és a szennyvíz tisztító telepre kötötte meg a szerződést az általános csatornázási alkalmi társasággal úgy, hogy ezen munkákat két év alatt tartozik elkészíteni.

A vállalkozók eddig már 16,000 méter csőhálózatot és a szennyvíz tisztító-telepet készítettek el, tehát a munkálatoknak mintegy felével már készen vannak. Hátra van még 14,000 méter csőhálózat és a Körözs alatt készitendő buktató, amely az egész vállalati munka legnehezebb, de legérdekesebb része.

Jelenleg készen van Széles-, Szaniszló-Uri-, Sal Ferenc-, Szentpéteri utcák, a Széchenyi-tér, Halász-, Deák Ferenc-, Torna-, Kolozsvári-utcák és a Vártér csatornája. Lefektettek 10 500 méter 30—45-ös szelvényű csövet, 1000 drb 40—60 sz., 100 drb 50—75 sz., 1200 drb 60—90 sz., 1600 drb 70—105 sz., 380 drb 80—120 sz., 500 drb 70—140 béka-szájú csövet, elkészítettek 3000 bekötő ágazatot, 300 ellenőrző, 40 öbítő, 80 víznyelő aknát.

A szennyvíztisztító telep.

Ez évi március 17-én fogtak hozzá a nagyszabású szennyvíztisztító telep és derítő medence építéséhez, a káptalan micskei pusztáján.

A telephez a Fácansor végétől 3 kilométer hosszú főcsatorna vezet ki a városból. Itt először a szűrő medencébe jut a szennyvíz és fekália, ahol a fésűs rostélyon át megy az első tisztítás. A legsűrűbb részek egy oldal kutba jutnak, ahonnan egy emelőművel kiszedik. A szűrő medence 30 négyzet méter nagy. Innét a már némileg tisztított víz az osztó kamrába jut, ahonnan a két medencéből álló nagy derítő medencébe ömlik, két csővön. Ebben az óriási két medencében elől és hátul egy-egy bukó gát van, hogy csak a vízrész ömöljön át, a súlyosabb rész pedig a részutlenék folytán a sarkokban levő aknába rakódik le s géperővel innét kiemelik.

A nagy medencéből már csak a többször tisztított víz jut ki az 500 méter hosszú főöntöző csatornába, s ebből ágazik szét a szántó földekre.

Az összes betonból készült medencék számára vannak csiszolva s víztelenítve, hogy a falakon ki ne szivároghasson a szennyvíz. A kényesebb részek vassal vannak armirozva.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

Ez a munkálat oly nagyszabású, s a technika minden szükséges eszközeivel úgy van építve és felszerelve, hogy becsületére válik a vállalkozóknak.

A szennyvíz csatorna építését *Róna Miksa* mérnök, a városi vezeték építését pedig *Becker Henrik* mérnök vezetik s jeles szakképzettségükkel tettek tanúságot az eddigi munkálatokkal.

Nagyvárad város részéről *Nieszner Aladár* mérnök ügyel fel az építésre, nagy gondnal és szakértelemmel.

A velencei vasúti szerencsétlenség.

Egy halott, két sebesült.

Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk arról a véres vasúti szerencsétlenségről, mely a váradvelencei vasúti pályaudvaron történt. A szerencsétlenségnek három áldozata volt: *Lovász János*, *Koczián János* és *Adám János* kőműves segédek. A sebesülteket a mentők a biharmegyei közpórházba szállították, ahol *Kráhm László* rendőrtisztviselő hallgatta ki őket. A sérültek a szerencsétlenség részleteit úgy adták elő, hogy abból föltétlenül az állapítható meg, hogy a baleset saját vigyázatlanságuk folytán következett be.

A szerencsétlenül járt emberek a műtrágyagyárból a vasúti sínek között a város felé igyekeztek s utközben észrevették, hogy a pályaudvar felől jött a fúrdővonat. Mindhárman kiugrottak a sínek közt, de épp abban a pillanatban robogott be a pályaudvarra a Kolozsvár felől a személyvonat, amit a fúrdővonat zakatolásától nem vettek észre s így történt meg a szerencsétlenség.

Az egyik sérült *Lovász János* vasárnap reggel meghalt. *Koczián János* sérülése súlyos, de nem életveszélyes. *Adám János* könnyebb természetű sérüléseket szenvedett s pár héten belül fel fog gyógyulni.

A rendőrség, — a vizsgálóbíró utasítására nyomozást indított annak kiderítésére, hogy a vasut alkalmazottai közül valakit mulasztásért nem terhel-e felelősség.

Lovász Jánost ma délelőtt temetik el a biharmegyei közpórházból.

Konstantinápoly lángban áll.

Nemzeti ünnepre készült vasárnap Konstantinápoly török lakossága, mikor egyszerre fájalmns fölkiáltások futottak végig a városban: Tűz van! Egyszerre két helyen, az Uzuncsár és Vesnedisler városrészekben csaptak föl a lángok és az erős szélben percek alatt egész utcák égtek.

Óriási volt a rémület, mert a tűz tovább terjedt Aggerai, Laleli és Vlanga városrészekre s a pusztító elemmel szemben tehetetlennek bizonyult a Széchenyi Ödön pasa személyes vezetésével kivonult tűzoltóság. A vezérkar összes helyiségei, amelyek a hadügyminiszterium közelében külön épületben vannak elhelyezve, porig égtek. A vezérkari leltár és okmánytár nagyrészt a tűz áldozatául esett. Sikerült azonban megmenteni a hadügyminiszterium és pénzügyminiszterium épületeit.

Már a tűz kitörésekor valószínű volt, hogy gyújtogatás történt, amelynek célja a városnak a nagy zavarban való kifosztása. Bizonyítja ezt, hogy egyszerre több helyen ütött ki a tűz és hogy olyan városrészekben, amelyek irányából a szél fújt, rögtön alarmozták az egész hely-

őséget, főleg a hadügyminiszterium és pénzügyminiszterium palotáját vették körül erős kordonnal. Este 11 óráig 11 ház égett le, különösen részben mohamedánok háza.

Konstantinápoly, július 23.

A stambuli óriási tűz változatlan erővel harapozik tovább. A tűzoltóság tehetetlennek bizonyult. Most Ak Szerai, Laleli és Vlanga városrészek állanak lángban. Eddig körülbelül 2000 ház és üzlet égett le. Többnyire mohamedánok lettek hajléktalanná. A tüzet nemzeti szerencsétlenségnek tartják, különösen miután a nemzeti ünnep előestéjén történt.

UJDONSÁGOK.

* **A békési főispán installációja.** *Kéry Gyulának* Békésvármegye új főispánjának e hó 31-én lesz az installációja. Az ünnepélyes beiktatásra a vármegye a szomszédos törvényhatóságokat is meghívta. A meghívó tegnap érkezett meg Biharvármegyéhez. Kiemelendőnek tartjuk, hogy az ünnepélyes beiktatás istentisztelettel kezdődik és pedig a katolikus templomban, ahonnan átvonulnak a református templomba. Az istentisztelet után lesz a megyeházán a hivatalos installáció.

* **Áthelyezés.** A nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságához a kinevezések után megjöttek az áthelyezések is. Ugyanis a pénzügyminiszter *Horváth Gyula* pénzügyi tanácsost áthelyezte ugyanezen minőségben Kassára. Helyébe dr. *Orley Kálmán* segédtitkár lett áthelyezve Győrből.

* **Nagy Ignác jobban van.** Megirtuk lapunk vasárnapi számában, hogy *Nagy Ignác* pénzügyi főtanácsost Belényesben agyszélhűdés érte. A népszerű és rokonszenves főtanácsos váratlan balesete őszin e részvételt keltett az egész városban. Örömmel értesülünk, hogy már jobban van. Pénteken egész nap eszméletén kívül volt, de már szombatn reggel konstaltáltak orvosai, hogy állapota javult és vasárnap délelőtt már haza is lehetett hozni s most Sztaroveszky-utcai lakásán fekszik. A vasuton leánya és neje kísérték. A pályaudvaron *Csellei Dezső* számtanácsos, számvérvőségi főnök helyettes fogadta, akit alig ismert fel. Az orvosok véleménye szerint beszélő képességét aligha nyeri vissza teljesen.

* **Székely Mihály visszarepül Bécsbe.** Az első diadalmas magyar pilóta, *Székely Mihály* mérnök vasárnap reggel felszállt a rákosi repülőtérről, hogy *Pischoff-téle* gépén visszafelé induljon a levegőben Bécsbe. Négy állomáson kellett volna megpihennie, hogy benzint vegyen magához: Esztergomban, Komáromban, Győrből és Pozsonyban. De csak Vörösvár határáig jutott el; légi utazása gépe hibájából vidéki kirándulássá változott. Vörösvárnál ugyanis a motor hűtőcsövei folytani kezdtek s a motor áttüzesedett, mely leszállásra készítette. Az aviatikust úgy a vörösvári, mint a solymári közönség nagy óvációkban részesítette. A gépen történt hibák kiigazítása után ismét felszállt. Székelynek azonban *Kenyérmező*-nél újra le kellett ereszkednie, mert a gépen újabb hibák mutatkoztak. A leszállásnál a gép egyik guruló kereke eltört. Délután 5 órakor folytatta útját Székely Komárom felé.

* **Közveszélyes hid.** A margitai főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispánnak, hogy a Holtberettyó felett lévő 20 méter hosszú hid, mely 10 méter mély víz felett le-

beg, oly rozszant állapotban van, hogy azon a közlekedés életveszélyes. A főszolgabíró kéri a hidnak a legsürgősebb kijavítását, még mielőtt szerencsétlenség következne be.

* **A halálba száguldott.** Vasárnap hajnalban Budapesten az *Andrássy-uti millenárius emlékmű* előtt a 992. sz. automobil, amely az Orsz. magyar taxaméter automobil-vállalat tulajdona, összeütközött a 432. számú kétfogatu bérkocsival. Az összeütközés miatt a bérkocsi rudja az automobil elő részén ült *Málnássy Rezső* rendőrfogalmazót mellbe döfte. *Málnássy* kiesett a kocsiból, a fejét is bezúzta és eszméletlenül terült végig a kövezeten. *Málnássy* bevitték a mentőtelepre és onnan a Rókus-kórházba, ahol meghalt. Megsérült az automobil vezető *Kast Róbert* 30 éves garage-mester is, de sérülése nem veszélyes. A bérkocsi teljesen összetört és lovai elpusztultak.

* **Kifogásolt egészségügyi körök.** A vármegye legutóbbi közgyűlésen megállapított új egészségügyi körök ellen már eddig is több felszólalás és felebvezés történt. Legújabbban *Ujléta* községe nyújtott be felebvezést a miatt, mert a vármegye az álmosdi kórhöz osztatott be. Álmosdot pedig az ujlétiaknak nehéz megközelíteni. Nyáron a homok, télen a sár lehetlenné teszi az orvos kiszállítását. A felebvezésben kijelentik az ujlétiak, hogy a határozattal arra kényszeríti a vármegye a községet, hogy a szomszédos Hajdúvármegye *Vámospercs* községéből hozzon alkalomadtán orvost, ami nagy áldozatába kerül a lakosságnak. A lakosság nevében a községi előjáróság kéri, hogy az álmosdi helyett a nagyléti közegészségügyi kórhöz osztassék be.

* **Szekerről a halálba.** Nagy szerencsétlenség híret közlik velünk *Oláhomorog* községből. Egyik községbeli lakos, *Kiss Tógyer* az erdőből fát szállított hazafelé. Nagyon megrakta a kocsiját fával, ő maga pedig felült a fatőneg tetejére. Utközben egy kátyus helyen nagyot döccent a szekér, úgy, hogy a gyenge öreg ember elvesztette az egyensúlyt és oly szerencsétlenül esett le, hogy azonnal meghalt. A lovak a gazdátlan kocsival mentek be a faluba. A falubeliek sejtették, hogy szerencsétlenség történt és azonnal *Kiss Tógyer* keresésére indultak. Csakhamar megtalálták, néhány száz méternyire a kocsitól, de akkor már nem volt benne élet.

* **Halálos kocsikázás.** Borzalmas szerencsétlenség áldozata lett egy kis fiú, *Nógrádi József* a Nagyvárad mellett fekvő *Bessenyő* pusztán. A kis fiú egy szekér oldalrudjára kapaszkodott fel és vigan kocsikázott, mikor egy szemközti jövő kocsi neki ment a rudnak, melyről a kis *Nógrádi József* leesett és rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett. Beszállították a biharmegyei közpórházba, azonban nem lehetett rajta segíteni. Egy fél napi szenvedés után meghalt.

* **Játék a fegyverrel.** *Komáromi József* 15 éves borfiu tegnap este lakására akart menni s utközben töltött revolverével játszadozott. A veszélyes játéknak az lett a vége, hogy a revolver véletlenül elsült és a golyó keresztülfurta a vigyázatlan fiú kezét. A sérültet a mentők a biharmegyei közpórházba szállították, ahol a sebet kimosták és bekötötték. A sérülés husz napon tul gyógyul.

* **Két betörés a hegyen.** *Lengyel Károly* vincelér, tegnapelőtt délután bejött a városba. Estefelé hazaérve, legnagyobb meglepetésükre nyitva találták ajtóikat. *Lengyel Károly* lekapva a konyhában szegen lógó puskáját berohant a szobába, de ott seakit sem talált,

ellenben szekrénye fel volt törve és onnan hiányzott 14 korona készpénz és egy tajték-pipa. Rögtön értesítették a rendőrséget és nem sokára sikerült is elfogni a tettest, Gerány Mihály napszámos személyében. Hosszas vallatás után tettét beismerte. Lezárták. — Ugyanaz nap délután értesítették a rendőrséget, hogy Nagy József vincellér lakásán átkücsös betörők jártak s miután ott mindent összeforgattak, 80 korona készpénzt loptak el. A rendőrségnek erős a gyanúja, hogy ezen betörést is Gerány Mihály követte el.

x Fontos, Vadászok figyelmébe! Minden vadász tudja, hogy jól lőni csak jó fegyverrel lehet, tehát a közelgő vadászati szezonra hogy készen álljunk, vizsgáljuk meg fegyvereinket és azokat, ha hibásak, kijavítás végett küldjük Ladányi J. puskaműves mesterhez, Rákóczi-ut Moskovits palotába, hol állandóan nagy raktárt találunk a legmodernebb fegyverekből és a leg jobb töltényt is csak itt szerezhetjük be. Telefon szám 269. M. kir. lőpor áruda.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
mübutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Allandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművesi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-téle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x Csép-ógépekhez előírásnak megfelelő mentőszekrények, kötszerek és mindennemű gazdasági cikkek legolcsóbban az *Ujvárosi drogeriában* Sas palota szerezhetők be.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Értesítés.
Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK** cég alatt.
Kiváló jóságú modern és izlőcs kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és leggyorsabb ::
cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.
Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Óváry Testvérek kályhás iparosok** (Óváry Lajos utóda).
Csengeri-utca 27. szám.

x Néhai főtisztelendő Makutz Ernő hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* ki-árusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut 10 sz.

FLEGMAN
grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerü butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek
Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

Törlesztéses kölcsön!
Feltételek:
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

Siessünk
Radó és Kertész
női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,
ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek *olcsón eladásra*.
Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha díszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk**, ha menyasszonyi kelen-gyénket itt vesszük.

x Csillár és fámáru gyártási telep:
Nagyvárad **Iroda s raktár**
Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.**
Telefon 556. Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF.
33

Vas és rézbutor
gyári raktári

Székényágy 3 matracca 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.
Heti műsor:
Kedd: Ezred apja (Vendrei és Tapolczai vendégfellépése.)
Szerda: Nincs valami elvámolni valója (Vendrei és Tapolczai felléptével.)

Az ezred atyja.
Énekes bohózat 3 felvonásban. Írták Monezy és Durieux. A Szigligeti színházban először adták 1911. július 24 én.
A nyári hangulatnak teljesen megfelelő tréfa az Ezred atyja. Egy csomó félreértés, melynek központja egy fiatal pár. A vőlegényt, fiatal hadnagyot éppen az esküvője napján a tábornoka 8 napi szigorított szobatozságra ítéli. Hogy mégis megtartható legyen az esküvő, a közjegyző ruhát cseréli a hadnagygyal és a közjegyző ott marad a hadnagy lakáson, a vőlegény pedig civilben szökik az esküvőre. Hozzájár még néhány átöltözés is, úgy hogy a darab közepén már senki sem az, a ki. Csak az ezredes, az ezred atyja marad meg

saját mivoltában. Az ő szerencsétlensége viszont az, hogy éppen most helyezték át az ezredhez és senkit sem ismer, az összes névcseréknél tehát első sorban ő lesz az áldozata. A névcserékből a komikus helyzetek egész sorozata kerekedik, melyek a közönséget állandó derűtségben tartják. Végül is kiderül minden, jóra fordul minden s a közönség egy kánikulai melegben, de a körülményekhez képest elég jól eltöltött est emlékével igyekezett befelé a szinkorból a városba — gyalog, a szírájkoló villamos vasutasok jóvoltából.

Az előadásnak különböző vonzerőt kölcsönzött a két fővárosi vendég, Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső. Vendrey, aki különben is Nagyváradról, a régi jó bódéból került fel Budapestre és így félig meddig hazajött Nagyváradra, rendkívül szíves fogadtatásban részesült. Rá is szolgált. Alakítása csupa eredeti komikum, aminőt csak az életből ellesve lehet a színpadra vinni. Vendrey ezredesének láttára mindenkinek az ötlött az eszébe, hogy hiszen ilyen alakkal már találkozott az utcán! Tapolczay is sok tapsot kapott a közjegyző szerepének ügyes alakításáért. Turányi, Gózon, Székely, Hunyady Angyal Ika és Szentgyörgyi Márta mellett különösen ki kell emelnünk *Kabost* és *Bihari Bóskét*, a kiknek tánckettősei keltettek nagy tetszést.

Közönség kánikulai számban: meglehetősen kevesen. — 7.

Fedák Sári bucsuja. Vasárnap este bucsuzott el több mint egy hetes vendégszereplés után a nagyváradai publikumtól Fedák Sári. A közönség most is, mint minden Fedák estén zsufozásig megtöltötte a színházat és lelkesülten ünnepelte a nagy művésznőt, aki oly sok felejthetetlen, szép, eseményszámba menő estét szerzett a nagyváradinak. De meg lehet elégedve Fedák Sári is a vendégszereplésével, mert azt hisszük, Nagyvárad teljesen elégtételt adott neki azokért a gáncsokért, amiket a párisi vendégszereplésekor egyes helyekről kapott.

Lakatos Ilonka. Nagyváradon — úgy látszik — kezd divattá válni a színésznői pálya, egymásután lépnek fel nagyváradai urilányok a világot jelentő deszkákon. Vasárnap délután ismét egy fiatal, bájos urilány, Lakatos Ilonka mutatkozott be az Erdészleányban a közönség előtt. A játéka, tekintve, hogy a kezdet kezdetén áll, ügyes, bár még sokat kell tanulnia. A hangja sem nagy terjedelmű s amellet igen gyenge. Idővel azonban, ha továbbra is komolyan és ambícióval fog tanulni, jó művésznő válhatik belőle. Taps, virágcsokor volt bőven, úgy, hogy az első fellépés sikerével meg lehet elégedve a művésznő.

IRODALOM.

»A Ház.« Színes változatos tartalommal jelent meg Málnay Béla és Székely Dezső szerkesztésében »A Ház« művészeti folyóirat ez évi 5 ik száma. A folyóirat úgy külsőalakját és kiállítását, mint beltartalmát illetőleg nemcsak a legjobb magyar művészeti lap, de a különböző hasonló folyóiratai között is első helyet foglal el. Gazdag illusztráció anyagából kiemelendők: Vedres Márk és Femes Beck Vilmos szobrászati alkotásai, Kerostock Károly két képe, L. sznay Anna magyar kézimunka tervei, Lajta Béla építőművész »Erzsébetvárosi takarékpénztár« pályaterve és Hiskisch Rez ő »Erzsébet emléke.«

A szövegrész változatos és gazdag tartal-

mával kiegészíti a művészi illusztrációkat. Tár- gyilagos cikk magyarazza a »Nyolcak« kiállítása kapcsán a legújabb festészeti törekvéseket, Van Goghról intím feljegyzéseket olvashatunk Gaguin tollából. Közérdekű Henri Matisse cikke. Jegyzet-k rovatában a lap közérdekű aktualitásokkal foglalkozik.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő hirt** **nevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Robbanás a Kovald-gyárban.

Budapest, július 24.

(Saját tud.) Ma délután háromnegyed 3 órakor Kovald Béla kelmefestő és vegytisztító szövetség-utcai gyárában nagy benzinrobbanás történt. A szerencsétlenségnek öt halottja és két életveszélyesen sérült áldozata van.

Az elhasznált benzint a gyár tisztítási szokta s a tisztítóhoz vezető gyűjtőcső eddig ismeretlen okból megrepedt s a tisztításra szánt benzin a pincébe folyt. A tisztító apparatus hibáját nem vették észre s így a pincében nagyobb mennyiségű benzin gyűlt össze.

A robbanás pillanatában a pince feletti teremben Vida Lajos, Burger Pal, Eeinor Sándor, Krikt Sándor és Berkleb Béla munkások dolgoztak. A robbanás mind az öt munkást megölte.

A két súlyosan sebesült munkás is haldoklik.

Ujabb földrengés Kecskeméten.

Kecskemét, július 24.

Vasárnap újból izgalmas napja volt Kecskemétnek.

Kora hajnalban hatalmas földalatti moraj volt hallható, melyet földrengés ugyan nem kísért, de amely nagyon megrémítette a lókosságot. Délután megújult a földalatti moraj, ezuttal azonban néhány földlökés is érezhető volt. Panikszerű félelem fogta el az embereket. Mindenütt kirohantak az utcákra, legszükségesebb holmijokat kicipeltek romokká dült házuk újból megmozdult falai közül és mindenfelé előkészületeket tettek arra, hogy az éjszakát a szabadban töltsék.

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irtá SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás)

29

Boldog volt amiért eredeti jelmeze ilyen sikert aratott, s megrész-gyűlve a sok bok és szerencsekívánatoktól mikkel egy a bölgyek mint a férfiak elhalmozták, hirtelen bá orságot vett magának Maglódyt e szavakkal megrohanni:

— »Jó estét András, i,érje meg nekem, hogy az éjféli utáni legelső táncot velem járja — jó?!

— Mélyen le vagyok kötelezve bájos llamupipőke, szerencsémnek tartom kitűtetését — viszonzá hidegen, de udvariasan a fiatalember — meghajtván magát a szép leány előtt.

— Kevesebb udvariasság de több melegség — ez a mottóm — sugá pajkosan a leány s mielőtt Andrásnak ideje is lett volna merész megjegyzésére feleletet aeni, tovább repült táncosa karján, egy szép keringő isteneire.

Pontban éjtélkor általános meglepetést szült Alice hirtelen megjelenése hóhéhr selyem arannyal himzett habkőnyű ruhában, vállán a fehér galambbal s kezében himbálva egyik ici-pici arany cipőcskékjét amelyet egy reedkivül ügyes mozdulattal felrántani pillanat műve volt neki. Elragadtatva tapadt reá minden szem, Alice e percben kápráztató szóp volt. Arany haja művészi füstökben hullott gömbölyű vállaira Arca mesterség-s világitásnál gyönyörűen nézett ki. András maga is meglepődött láttára, egy pillanatra, ennyi szépség szinte megkápráztatta, behunyta szemét, hogy ne is láthassa. Ez volt a pillanat amire a leány várt, magánkivül a boldogságtól sietett annak karjaiba, kinek egyetlen ilyen pillantása többet ért, a bódoló serreg összes elragadtatásánál. Ez volt az egyedüli ember akit a világon szeretett, jobban önmagánál, ami nálla mindent jelentett mert önző ridegégében az egész világot saját lánya, akaratára szerint szerette volna kormányozni.

— András — suttogá szevedéiyesen — nem törődve a bámulók seregével, a jelen pillanatba csakis annak élve akit szíve teljes rajongásával szeretett, még egy olyan pillantást s a zadányi rózsafák közt képzelem magam a világnak meghalva, csupán annak élve, ki a szerelmet egykoron megismertette velem s élve kit utolsó lehettemig szeretni fogok . . .

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonaüzsdén tegnap kezdetben nagyon szilárdan indult az üzlet, később azonban alapos lanyhulás állott elő, készáru a zárlatnál 10 fillérrel olcsóbb. Forgalom 30.000 mázsa.

Határidők sáralata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	11.11
Októberi buza	— — —	11.86
Októberi rozs	— — —	887.
Októberi zab	— — —	8.00
Májusi tengeri (1912)	— — —	7.14
Juliusi tengeri	— — —	7.43
Augusztusi tengeri	— — —	7.53
Augusztusi repce	— — —	14.45

Budapesti értéktőzede.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	833.25
Oszták hitelrészvény	— —	658. —

Jelzálogbank	— — — —	489.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — — —	569.50
Salgótarjáni kőszén	— — — —	672.—
Osztrák államvasut részvény	— — — —	749.—
Közuti vasut	— — — —	777.—
Rimamurányi vasmű	— — — —	694.75
Városi vasut	— — — —	389.—
Beocsini cement	— — — —	—.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPŐGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharmegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett
szerez, ingatlanok adás-vételé-
nél legsikeresebben közbenjár

**Biharmegyei Föld-
Hitel- és Áru közvetítő
vállalat**
Ritók Zsigmond utca
2. sz. Igazságügyi pa-
lota mellett.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

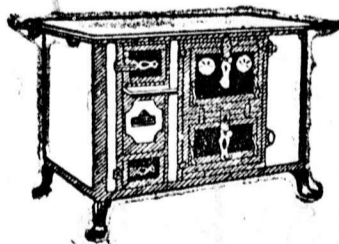
Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól fűző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szárvíz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcém	50 »
3 » Thymol	20 »
1 » Stomatin	20 »
1 » tégely Odontin togpasztá	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	35 »
1 » Jera violette brillantin	80 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	38 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	88 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	— »
1 üvegtégely tejcerém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkéfe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	35 »

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

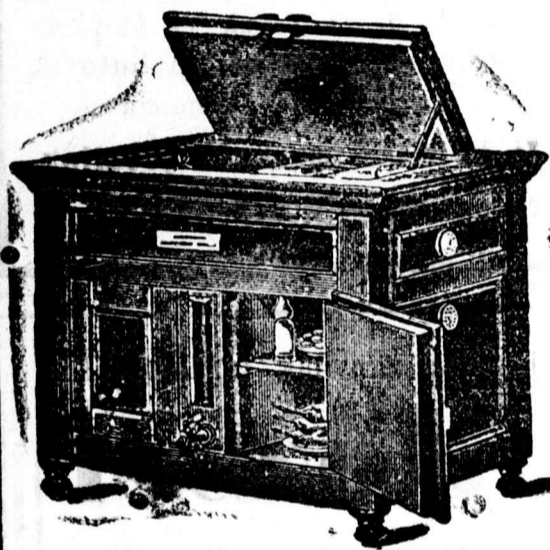
Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Anna-bál a Püspök-fürdőben.

F. hó 26-án, szerdán, igen nagyszabásu fényes

Anna-bált

rendezünk, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívjuk.
A Rendezőség.

Jégszekrények
nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	1250	1450	17—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

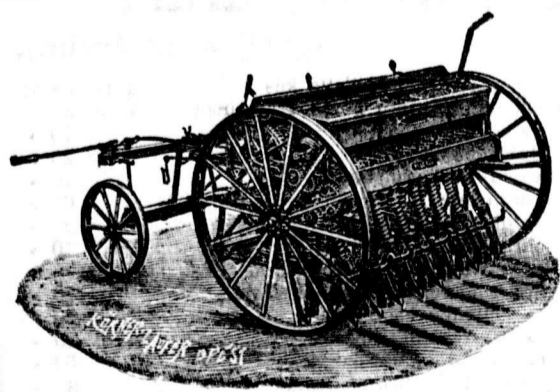
Kerti vasutórok állandó nagy választékban.
Modern, konyhaberendezések zamánzos és Alumínium edényekből

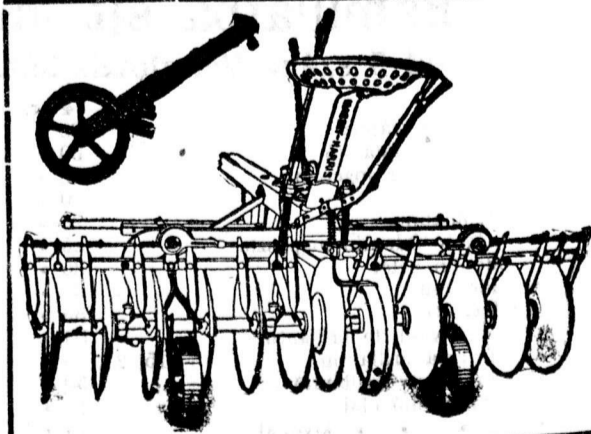
Telefon 390. **TARSOLY és RISZTÓ** különleges ségek vaskereskedésében.

Benzinmotorok, gőzgépek, gőzcséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek,

Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktáron vannak.
Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagypiac-tér 1.

400

Telefon 858.